

# STARODOBNA VOZILA - EU IN SLOVENIJA

**Edi Glavič**

Predsednik tehnične komisije Zveze SVS



## UVOD

Definicija starodobnega vozila se je v slovenskem prostoru razvila in ustalila na nivoju današnjih dni šele v zadnjih letih. Dejansko stanje in dogajanje tega področja je poznano pretežno ljubiteljem in strokovnim poznavalcem, manj pa spremljevalnim dejavnostim (zavarovalnice, avtomobilski servisi in delavnice,...) in državnim institucijam (ministrstva in zakonodajna telesa). Današnji prispevek je namenjen predstavitvi starodobništva na slovenskem ter opozorilu na potrebo po resnem in strokovnem pogledu na to temo.

## KAKO JIH VIDIMO

Predstave o tem katero vozilo je že izpolnilo pogoje za naziv starodobno vozilo in kako lahko zgleda so različne. Poglejmo si nekaj primerkov in se odločajmo:



Gottlieb Wilhelm Daimler, Reitwagen 1885, Nemčija  
STARODOBNIK



BMW R 32 1932, Nemčija  
STARODOBNIK



Mercedes Benz Typ SS 1931, Nemčija  
STARODOBNIK



BMW 2002 H 1969, Nemčija  
STARODOBNIK



Unimog 1968, Nemčija  
NI STARODOBNIK



Dodge RAM W 200 1975, ZDA  
NI STARODOBNIK

## KDO PREDSTAVLJA STANOVSKO AVTORITETO

### FIVA

V svetu predstavlja in uživa nesporno avtoriteto organizacija FIVA - "Fédération Internationale des Véhicules Anciens" s sedežem v Parizu, svetovna mednarodna zveza starodobnih vozil, združuje društva in zveze društev ljubiteljev starodobnih vozil. Posredno tako združuje več kot 1.000.000 ljubiteljev starodobnikov.

Seznam držav, ki so članice FIVA : Andora, Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic , Denmark, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Liechtenstein, Luxembourg, Monaco, The Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Argentina, Brazil, Chile, Colombia, El Salvador, Equador, Mexico, Paraguay, Australia, India, Israel, Japan, Jordan, Lebanon, Malaysia/Singapore, New Zealand, South Africa, Peru, Portugal, Romania, Russia, San Marino, Slovak Republic, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, United Kingdom.

Osnovne naloge in cilji so: skrb za ohranjanje in uporabo premične tehnične in kulturne dediščine, spremljanje in vplivanje na področju EU in svetovne zakonodaje, ki ureja ali se tiče področja starodobnikov, skrb za organizacijo prireditelj ter drugo.

Za cilje FIVA v posamezni državi mora skladno s statutom, skrbeti članica, ki predstavlja nacionalno avtoriteto – predstavnik (Autorite' National FIVA, kratica ANF). Za Slovenijo je ANF Zveza SVS.

Za spodbujanje strokovnega ohranjanja, ocenjevanja in predstavljanja starodobnikov skrbi FIVA preko svoje Tehnične komisije. Le ta je za urejanje ocenjevanja starodobnih vozil izdala »FIVA Tehnični pravilnik« (ang. FIVA Technical Code) ter »ANF - Pregledniški priročnik« (ang. ANF and Scrutineer' s handbook). Lastnik starodobnega vozila lahko zaprosi, da se njegovo vozilo oceni in zanj izda FIVA izkaznica (ang. FIVA ID CARD), ki daje vozilu pravico do udeležbe na mednarodnih prireditvah.

### **Zveza SVS**

Zveza slovenskih društev ljubiteljev starodobnih vozil, s sedežem na Škofljici, zastopa interese društev v domovini in tujini. Je neprofitna amatersko organizirana zveza, ustanovljena leta 1997 in članica FIVA od leta 2000. Statut je poleg tega, da je skladen s Slovensko zakonodajo, usklajen glede ključnih ciljev in nalog tudi s statutom FIVA.

Osnovni cilji Zveze so, ohranjanje tehnične kulturne dediščine s spodbujanjem vseh vrst dejavnosti, ki to zagotavljajo ter sooblikovanje zakonodaje v korist osnovnim ciljem. V svojem okrilju združuje 32 društev iz vse Slovenije, ki imajo več kot 3.500 članov.

Z vstopom v FIVA je Zveza SVS postala ANF – nacionalni predstavnik mednarodne organizacije FIVA in s tem predstavlja nesporno avtoriteto na področju starodobnikov. Za strokovnost in ocenjevanje starodobnikov skrbi Tehnična komisija s svojimi Tehničnimi komisarji za motorna kolesa ter komisarji za ostala motorna vozila. Na osnovi Pravilnika Zveze SVS in posamičnega ogleda ter ocenitve, izda za vozilo »Izkaznico Zveze SVS«, ki potrjuje status starodobnika in kategorijo originalnosti oziroma stanja vozila. Usposabljanje in preverjanje znanja za Tehnične komisarje poteka najmanj enkrat letno.

Zveza SVS ima tudi posebej usposobljene ANF/SVS komisarje, ki ocenjujejo vozila po Pravilniku FIVA in odobrijo izdajo FIVA ID Card, s strani Tehnične komisije Zveze SVS.

### **Ostale zveze**

V Sloveniji obstaja še veliko število društev, ki so združena ali pa ne v druge zveze. Večja med njimi ter zelo komercialno usmerjena, je Zveza SVAMZ s sedežem na Vranskem. Zveza za potrditev statusa starodobnika izdaja za vozila začasne »Certifikate« brez ogleda vozila ter obljublja tudi certifikate za nedoločen čas.

Manjši sta še zveza na gorenjskem GAMZ, ki deluje lokalno in samo registrirana Štajerska zveza.

Nobena o teh zvez nima, organiziranega s pravili in stroko podprtega usposabljanja tehnično in z vidika preverjanja, usposobljenih strokovnjakov oziroma se zaradi pridobitniške logike ne drži pravil stroke.

### **KDO PREDSTAVLJA STANOVSKO AVTORITETO**

Po definiciji mednarodne zveze starodobnih vozil FIVA (Tehnični pravilnik, točka 1.2.) je starodobno vozilo:

Mehanično gnano vozilo, izdelano pred več kot 25\* leti, ohranjeno in vzdrževano v zgodovinsko pravilnem stanju in za katerega skrbi oseba ali organizacija zaradi njegovega zgodovinskega in tehniškega pomena, ga pa ne uporablja za vsakodnevni prevoz.«

Zveza SVS je zaradi jasnejše opredelitve in praktičnosti ugotavljanja dejanske uporabe vozila v svojem Pravilniku o evidentiranju in ocenjevanju starodobnika Zveze SVS, določila še:

Kot vozilo, ki se ne uporablja za vsakodnevni prevoz, se razume tisti starodobnik, katerega lastnik uporablja v ljubiteljske namene. Za vsakodnevne prevoze pa sam poseduje drugo registrirano (sodobno) vozilo.

Vozila starosti do 30 let dokazujejo status starodobnika z najmanj dvakratno udeležbo na prireditvah po koledarju SVS ali z več kot letnim članstvom lastnika v enem od društev starodobnikov.

\*Na predlog Zveze SVS iz Slovenije in nekaterih zvez iz drugih držav, je FIVA septembra 2008 potrdila spremembo starosti vozila na min 30 let, kot pogoj za status starodobnika.

Zveza SVS, kot nacionalna avtoriteta za starodobnike in predstavnik FIVA, izvaja usposabljanje lastnih kadrov za ocenjevanje in klasifikacijo starodobnikov. V skladu s Pravilnikom o evidentiranju in ocenjevanju starodobnika Zveze SVS so določena pravila, ki zagotavljajo, da vozilo, ki ga oceni Tehnični komisar Zveze SVS ustreza definiciji starodobnega vozila in se temu primerno tudi uporablja v ljubiteljske namene. Starodobnik dobi ustrezno kategorijo, (najvišja A-1, B-2, C-3 najnižja) in Izkaznico Zveze SVS, ki dokazuje status in kategorijo. Izkaznica velja pet let, saj se v takem obdobju stanje starodobnika lahko spremeni in je potreben ponoven pregled in ocena stanja. Skozi klubsko delovanje Tehničnih komisarjev se pri ocenjevanju vozila pridobi tudi podatke o dejanski uporabi vozila, kar je še posebej pomembno za uradne inštitucije, ki dodeljujejo status starodobnega vozila v skladu z zakonodajo.

Tehnični komisarji so po opravljenem usposabljanju pridobili licenco, ki jo morajo z letnim strokovnim usposabljanjem vsako leto potrjevati.



## KAJ PREDSTAVLJAJO STARODOBNIKI V EU ?

### Ekonomski pomen

- Dejavnosti, ki se ukvarjajo s starodobniki ustvarijo več kot 16.600 MIO EUR prometa
- Prodaja dobrin in storitev v druge države dosega vrednost 3.350 MIO EUR od tega izven EU 45%.
- 4.900 MIO EUR potrošijo društva in njihovi člani za nakup vozil in delov, vzdrževanje, gorivo, zavarovanje in druge dobrine v povezavi s starodobniki (knjige, revije, modelčki, prospekti, ...).
- Neposredna prodaja starodobnikov med lastniki se ocenjuje na znesek 760 MIO EUR.

### Zaposlenost in stabilnost

- Več kot 55.000 ljudi ustvarja svoj dohodek izključno z opravljanjem dejavnosti v povezavi s starodobnimi vozili.
- 67% poslovnih subjektov je v poslu povezanim s starodobištvom že več kot 10 let.
- 44% načrtuje širitev posla in nove zaposlitve.

### Število vozil in njihova uporaba

- V EU imajo lastniki starodobnikov v lasti več kot 1.950.000 motornih vozil.
- Registriranih je 1.350.000 starodobnikov.
- Vseh registriranih motornih vozil je v EU nad 255 MIO. Starodobna vozila predstavljajo manj kot 0,8%.
- Sodobna vozila prevozijo več kot 2,2 trilijone km, starodobniki manj kot 1,4 bilijone km. To predstavlja 0,07% v primerjavi s sodobnimi vozili.
- 83% starodobnih vozil se uporablja največ 3 krat na teden.
- 71% starodobnikov prevozi v letu dni do 1.500 km.

## Kulturni in socialni vidik

- Več kot 800.000 ljubiteljev starodobnih vozil je včlanjenih v več kot 2.000 klubov in društev.
- Okoli 165.000 ljudi je včlanjenih tudi v društvih izven lastne države.
- V letu organizirajo društva 265.000 in več prireditev (srečanja, tekmovanja, izobraževanja, razstave, ...).
- Ljubitelji preživijo več kot 2.680.000 noči izven kraja bivanja v povezavi z aktivnostmi iz starodobništva.
- Več kot 400.000 starodobnikov se vzdržuje in restavrira s strani samih lastnikov oziroma amatersko.
- Večina društev izdaja svoje biltene ali publikacije in za to potroši več kot 12,4 MIO EUR.
- V EU je več kot 700 muzejev starodobnih vozil, ki jih letno obišeče več kot 75 MIO ljudi.
- Revije namenjene tej srenji imajo letno naklado nad 20 MIO kosov.

## KAJ PREDSTAVLJAJO STARODOBNIKI V SLOVENIJI ?

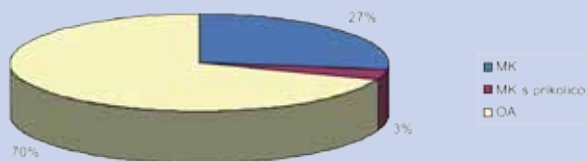
### Obseg dejavnosti

- Začetki organiziranih, v društva združenih, ljubiteljev starodobnikov segajo v osemdeseta leta preteklega stoletja. V zadnjih desetih letih je dosežen večji razmah dejavnosti. Z vstopom v EU se je povečalo število prestižnejših vozil a istočasno se je povečala prisotnost tistih, ki na starodobništvo gledajo bolj skozi profit, kot v duhu ohranjanja tehnične dediščine.
- V Sloveniji je osemdeset do devetdeset društev s cca 8.500 člani. Imamo štiri zveze društev
- Dve zvezi sta članici svetovne zveze FIVA. Zveza SVS je ANF-predstavnik FIVA za Slovenijo.

### Število vozil in njihova uporaba

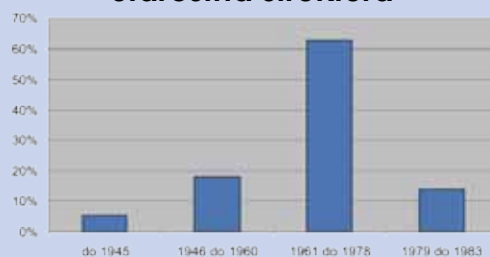
- Moja ocena je, da je v Sloveniji cca 20 do 22 tisoč starodobnikov.
- Motornih vozi s statusom starodobnega vozila na osnovi ocene izdelane z ogledom vozila je cca 4.500.
- Izdanih Izkaznic in Certifikatov za starodobno vozilo skupaj je cca 9.700.
- Vseh vozil s starostjo nad 25 let je v Sloveniji med 30.000 in 40.000 tisoč (registrirana in neregistrirana).

### Delež glede na vrsto vozil



Prikazana je struktura starodobnikov glede na vrsto vozila. Vozila so ocenjena s strani Tehničnih komisarjev Zveze SVS in jim je izdan status starodobnega vozila s strani Tehnične komisije SVS.

### Starostna struktura



Razvidno je da več kot 85% vozil izpolnjuje kriterij starosti nad 30 let. To je starost, ki jo bo predpisal novi Zakon o motornih vozilih, na osnovi predloga Zveze SVS in potrditve te starostne meje tudi na FIVA skupščini v septembru 2008.

Med vsemi registriranimi vozili, se vozila starosti 25 do 30 let večkrat uporabljajo za vsakodnevno uporabo kot drugo vozilo v družini ali celo kot edino vozilo mlajših ali celo voznikov začetnikov. Ta skupina predstavlja za ljubitelje starodobnikov veliko tveganje za dobro ime starodobništva in za bonitete, ki so jih v dolgih letih dokazovanja uspeli pridobiti.